

Borovyk P.M., Kolotukha S.M., Kyshtshukh D.V.
Uman National University of Horticulture

THE INCOME TAXES AS A COMPONENT OF FARM TAX SYSTEM

Summary

The article investigates the shortcomings of the current mechanism of the special regime of direct taxation of the organized agricultural groups, as a result of this mechanism the tax burden on earnings and net income of large agricultural enterprises with an area of agricultural lands over 10 thousand hectares is significantly lower than the share of tax payments in revenue and net income of typical farms. Based on the analysis of results, the authors justified the need for a special regime of direct taxation of large areas of agricultural land of 10 thousand hectares based on the collection of income tax at a rate corresponding to 25% of the base tax rate on income (the amount of 4%). In this addition, the authors study the necessity of using a special regime of indirect taxation of the agricultural industry (represented by the value added tax). The authors study the necessity for the agricultural corporations and tax on general terms of use of land and other natural resources. The results of study showed that, this legislative innovation will allow to equalize the tax burden of agrarian corporations and typical farms.

Keywords: fixed agricultural tax, agricultural corporations, typical farms, special tax treatment, the tax on profits.

УДК 336.43

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА: КОЕФІЦІЄНТ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЗБАЛАНСОВАНОСТІ ВНЕСЕННЯ ОРГАНІЧНИХ ТА МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ

Бужин О.О.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У статті, на основі показників внесення органічних та мінеральних добрив, приведено, розроблений автором варіант з визначення коефіцієнту екологічної збалансованості внесення органічних та мінеральних добрив. Використовуючи статистичні дані та розроблену автором методіку, проведено аналіз внесення мінеральних та органічних добрив у галузі рослинництва в Україні. На базі цього проведено визначення динаміки коефіцієнтів екологічної збалансованості внесення органічних та мінеральних добрив на протязі 1990-2013 років. Зроблено висновки про негативне ставлення виробників продукції рослинництва до проблем економіко-екологічного збереження ґрунтів.

Ключові слова: екологічна безпека, продукція рослинництва, органічні добрива, мінеральні добрива, коефіцієнт екологічної збалансованості.

Постановка проблеми. На сьогодні проблема охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів переросла в одну з найважливіших глобальних проблем сучасності. Від неї залежить основа існування людського суспільства. Цілком очевидно, що її вирішення можливе лише за умови об'єднання зусиль міжнародного співтовариства, коли охорона навколишнього природного середовища стане однією з найважливіших функцій усіх без винятку країн [1]. Одним з найцінніших природних ресурсів, що використовується людством упродовж всієї історії його існування є Земля. Стан продовольчої безпеки та продовольчої незалежності країни залежить від рівня екологічної безпеки при виробництві продукції сільського господарства. Еволюція ідеологічних і політичних переконань суспільства, зміна економічних і соціальних формацій, постійно супроводжувалися пошуком нових підходів до використання землі. Сучасний вектор коеволуції екологічних, економічних та соціальних систем також породжує необхідність змін у ставленні людей до землі [2]. Різноманітність соціо-еколого-економічних умов функціонування сільського господарства на території України, породжує необхідність визнати, що найбільш важливою нині стає орієнтація на методи розв'язання проблем в аграрному секторі економіки країни, виходячи з наявних викликів, загроз та небезпек на просторі сільськогосподарського виробництва [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені-екологи розцінюють мінеральні добрива як тимчасове форсуючий (наркотичного характеру), а не як базисний захід здатний фундаментально поліпшити ґрунт. При високих дозах мінеральних добрив відзначено зниження вмісту гумусу, а це – свідчення витрати капітальних ґрунтових ресурсів, падіння родючості. Для якісного і найбільш результативного сільськогосподарського виробництва необхідний правильний вибір технологічних прийомів обробки. У зв'язку з цим необхідно чітко уявлення про фактори та умови навколишнього середовища, про потребу біології рослин і прийомів, спрямованих на задоволення цих вимог з метою отримання доброго врожаю високої якості з мінімальними витратами [4]. Уже є розроблені методи визначення антропогенного тиску на ґрунти при виробництві сільськогосподарської продукції. Це коефіцієнти екологічного збереження ґрунтів та коефіцієнти екологічної експлуатації ґрунтів [5, 6].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Одним із важливих чинників ефективного розвитку агропромислового виробництва є самодостатній рівень природно-ресурсного потенціалу. Методологічна незавершеність і недостатність нормативно-правової бази знижує ефективність її обмежує сферу застосування інструментарію загальної системи економічних результатів проведення заходів щодо відтворення та збереження природного ресурсного потенціалу агропромислового

виробництва [7]. До цього часу не існує досконалих комплексних економічно-екологічних показників для визначення якості відношення виробників продукції рослинництва до збереження основного, створеного природою біологічно-виробничого конвеєру – ґрунту. Окрім аналітичних показників з кількості внесення органічних та мінеральних добрив та їх похідних необхідні і комплексні показники, які враховували б не тільки їх кількість а і співвідношення.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є, виходячи з показників внесення органічних добрив та показників внесення мінеральних добрив, розробити коефіцієнти екологічної збалансованості їх використання у рослинництві.

Виклад основного матеріалу. Посеред першостей соціально-економічного розвитку України об'єктивно постає необхідність екологічно збалансованого функціонування аграрного сектора економіки, яке є неможливим без переорієнтації господарського механізму аграрних підприємств на раціональне природокористування. Характерною особливістю аграрно-промислового комплексу України є те, що в діяльності значної частини аграрних підприємств у процесі виробництва продукції враховується переважно соціально-економічне спрямування, а екологічні проблеми мають другорядне значення. За таких умов можливе утворення небажаних і незворотних екологічно небезпечних процесів у природокористуванні, що безпосередньо впливають на навколишнє природне середовище [8]. Глобалізація світових господарських зв'язків, зростання населення та обмеженість земельних ресурсів загострюють проблеми землеволодіння та землекористування, які призводять до виникнення продовольчої кризи та диспропорцій у розвитку сільського господарства [9]. Недодержання екологічних вимірів діяльності аграрного виробництва на загальнодержавному рівні та, як наслідок, зниження економічної ефективності використання сільськогосподарських угідь, зумовлюють необхідність зміни ієрархії цінностей у сфері землекористування, в контексті якої першочерговою передумовою його подальшого розвитку є забезпечення оптимального використання основного національного багатства – землі на основі комплексу заходів, спрямованих на збереження і відтворення родючості ґрунтового покриву. Екологічно безпечне землекористування, при якому задоволення матеріальних потреб населення узгоджується з основним усталеним фактором розвитку виробництва і навколишнього середовища – землі [10]. Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується загостренням екологічних проблем, що актуалізує наукові дослідження та практичні заходи у цьому напрямі [11]. В умовах незавершеності земельної реформи, розвитку багатокладності економіки державний контроль за використанням та охороною земель обов'язково повинен здійснюватися як одна із найважливіших функцій держави в галузі регулювання земельних відносин та раціонального використання земель і їх охорони [12]. У результаті реформування земельних відносин значно зростає кількість агроформувань із порушеним внутрішньогосподарським землеустроєм. У цих господарствах не дотримуються раціональних сівозмін, допускаються відхилення від науково-обґрунтованих систем землеробства, порушуються технології обробітку ґрунтів, що негативно впливає на їх екологічний стан. Землекористувачі, як правило, не володіють достовірною інформацією про якість земель, переданих у власність або в оренду, їх оцінку, ґрунтовий покрив, агротехнічні властивості, інформацію

про придатність орних земель для вирощування основних культур та обмеження щодо їх використання [13]. Основне протиріччя між економічним та екологічним розвитком полягає в тому, що з одного боку, економіка повинна розвиватися, а з іншого, цей розвиток породжує згубні для навколишнього середовища наслідки. Саме тому особливе значення для подолання кризового становища, зменшення антропогенного навантаження на навколишнє середовище, захисту екосистем та біорізноманіття, а також збереження ґрунту і води має розробка та практична реалізація заходів, спрямованих на екологобезпечну інтенсифікацію та організацію промислового виробництва [14]. Для розв'язання проблеми відсутності показників та системи обліку, які б повною мірою відображали взаємодію економіки та навколишнього природного середовища необхідно на підприємствах аграрно-промислового комплексу налагодити системи бухгалтерського обліку з урахуванням екологічної складової [15].

Одними із важливих показників, які є похідними від загальної кількості внесених добрив, є показники внесення органічних та мінеральних добрив на 1 га площі сільськогосподарських культур, а також їх співвідношення. Вони можуть слугувати якісними індикаторами з оцінки рівня економічного, технологічного та екологічного відношення до збереження родючості ґрунтів – таблиця. Для цього ми, розробили коефіцієнт екологічної збалансованості у рослинництві, який визначається як відношення показника внесених органічних добрив до показника внесених мінеральних добрив – формула 1:

$$K_{Ез} = \frac{K_{Оф} + K_{Мф}}{K_{Он} + K_{Мн}} \quad (1)$$

де $K_{Ез}$ – коефіцієнт екологічної збалансованості внесення органічних та мінеральних добрив на 1 гектар площі;

$K_{Оф}$ – коефіцієнт фактичного внесення органічних добрив по відношенню до норми – формула 2:

$$K_{Оф} = \frac{O_{Дф}}{O_{Дн}} \quad (2)$$

де $O_{Дф}$ – кількість внесених органічних добрив – фактично, тонн на 1 гектар площі;

$O_{Дн}$ – норма внесення органічних добрив, тонн на 1 гектар площі;

$K_{Мф}$ – коефіцієнт фактичного внесення мінеральних добрив по відношенню до норми – формула 3:

$$K_{Мф} = \frac{M_{Дф}}{M_{Дн}} \quad (3)$$

де $M_{Дф}$ – кількість внесених мінеральних добрив – фактично, кілограм на 1 гектар площі;

$M_{Дн}$ – норма внесення мінеральних добрив, кілограм на 1 гектар площі;

$K_{Он}$ – коефіцієнт нормованого внесення органічних добрив, тонн на 1 гектар площі – формула 4:

$$K_{Он} = \frac{O_{Дн}}{O_{Дн}} \quad (4)$$

де $O_{Дн}$ – норма внесення органічних добрив, тонн на 1 гектар площі;

$K_{Мн}$ – коефіцієнт нормованого внесення мінеральних добрив, кілограм на 1 гектар площі – формула 5:

$$K_{Мн} = \frac{M_{Дн}}{M_{Дн}} \quad (5)$$

де $M_{Дн}$ – норма внесення мінеральних добрив, кілограм на 1 гектар площі.

Розроблений коефіцієнт екологічної збалансованості можуть слугувати якісними індикаторами для оцінки рівня економічно-екологічного та агротехнологічного відношення виробничників продукції

Таблиця 1

Динаміка внесення мінеральних та органічних добрив на 1 га посівної площі

Добрива	Роки						
	1990	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Мінеральні, кг/га – фактично	141,0	13,0	32,0	58,0	68,0	72,0	79,0
– норма	250,0	250,0	250,0	250,0	250,0	250,0	250,0
± до норми, раз	- 1,7	- 19,0	- 7,8	- 4,3	- 3,7	- 3,5	- 3,2
Органічні, т/га – фактично	8,6	1,3	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5
– норма	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
± до норми, раз	- 1,05	- 6,9	- 11,3	- 18,0	- 18,0	- 18,0	- 18,0

рослинництва до збереження родючості ґрунтів, а отже і до збереження природного конвеєру з виробництва життєво важливих продуктів харчування.

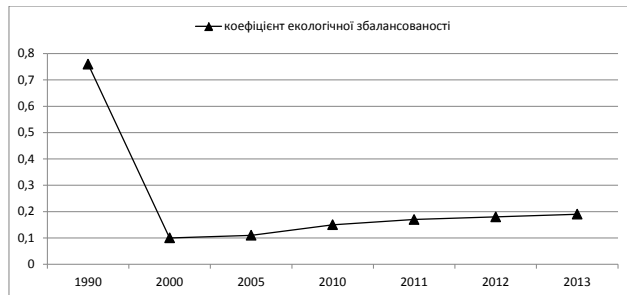

Рис. 1. Коефіцієнти екологічної збалансованості у рослинництві

Основою визначення коефіцієнтів екологічної збалансованості в рослинництві України слугували показники внесення органічних та мінеральних добрив на 1 гектар посівної площі сільськогосподарських культур, з 1990 року по 2013 рік та норми їх внесення. Для цього ми скористались статистичними даними [16]. Норми внесення: органічних добрив – 9 тонн на 1 гектар посівної площі; мінеральних до-

бров – 250 кілограм на 1 гектар посівної площі [17]. Отримані результати висвітлені у таблиці 1.

У 2013 році у порівнянні з 1990 роком внесення мінеральних добрив скоротилося у 1,8 рази, а органічних у 17,2 рази, і нижче відповідних норм у 3,2 та 18,0 раз відповідно.

Коефіцієнти екологічної збалансованості при внесенні мінеральних та органічних добрив розраховували за розробленими нами формулами 1-5 (рис. 1).

У порівнянні з 1990 роком, у 2013 році коефіцієнт екологічної збалансованості у рослинництві становив 0,38 – знизився у 4,0 рази, а по відношенню до нормативного коефіцієнту у 10,5 рази.

Висновки і пропозиції. Розроблений нами варіант визначення коефіцієнту екологічної збалансованості внесення органічних та мінеральних добрив можна застосовувати при різних рівнях аналізу агрономічних технологій при виробництві, як окремих сільськогосподарських культур так і їх груп, а також і загальних показників у рослинництві на рівні підприємства, району, області та країни. Це у свою чергу дасть можливість відстежувати відношення виробників продукції рослинництва до збереження ґрунтів, що слугує оцінкою рівня їхньої екологічної культури. Розроблений нами варіант може мати і інші алгоритми розв'язання.

Список літератури:

- Хвесик М. А. Проблеми раціонального природокористування в процесі забезпечення сталого розвитку в Україні / М. А. Хвесик, Н. А. Степанюк // Міжнародна науково-практична конференція «Перший Всеукраїнський з'їзд екологів» Збірник матеріалів. Інтернет-спільнота «Промислова екологія» <http://eco.com.ua> [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eco.com.ua/sites/eco.com.ua/files/lib1/konf/1vze/zb_m/0032_zb_m_1VZE.pdf
- Зіновчук Н. В. Реалії та перспективи сталого використання земельних ресурсів в Україні / Н. В. Зіновчук // Економіка АПК. – 2010. – № 4. – С. 177-179.
- Малік М. Й. Сталі розвиток сільських територій на засадах регіонального природокористування та еколого – безпечного агропромислового виробництва / М. Й. Малік, М. А. Хвесик // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 3-12.
- Поддубная Л. И. Риски производственной деятельности применительно растениеводству / Л. И. Поддубная // Вестник Курской государственной сельскохозяйственной академии. – 2012. – № 2. – С. 22-23.
- Бужин О. О. Інноваційні підходи формування показників економічної оцінки збереження ґрунтів при виробництві сільськогосподарських культур / О. О. Бужин // Інноваційна складова сучасної економічної динаміки: колективна монографія за ред. В. Ф. Беседін, А. С. Музиченко. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2013. – С. 296-302.
- Музиченко А. С. Екологічна безпека: методика визначення економічних показників екологічної експлуатації ґрунтів / А. С. Музиченко, О. О. Бужин // Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – № 12(305). – С. 81-88.
- Мазур Г. Ф. Природно-ресурсний потенціал розвитку агропромислового виробництва України / Г. Ф. Мазур // Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК». – 2013. – № 10. – С. 80-86.
- Кочерга М. М. Інституціональне забезпечення екологічного аудиту в агропромисловому комплексі України / М. М. Кочерга // Агроекологічний журнал. – 2012. – № 2. – С. 28-31
- Вірченко О. Суперечності визначення ролі землі в економічній системі / О. Вірченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – Вип. 132. – 2012. – С. 64-66.
- Паленичак О. В. Раціональне землекористування в умовах збалансованого розвитку агропромислового виробництва / О. В. Паленичак // Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК». – 2012. – № 2. – С. 27-33.
- Рибаченко О. М. Організаційно-економічні передумови розвитку органічного кормовиробництва в Україні / О. М. Рибаченко, І. С. Вороньцька, Н. А. Спринчук, О. О. Корнійчук // Економіка АПК. – 2013. – № 10. – С. 33-39.
- Кузін Н. В. Розвиток державного контролю за використанням та охороною земель у незалежній Україні / Н. В. Кузін, В. В. Гончаров, Л. В. Дмитренко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». – Вип. 6/2 (49), 2011. – С. 201-207.
- Хромушина Л. А. Напрями розвитку сільськогосподарських підприємств на засадах екологізації / Л. А. Хромушина // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». – Вип. 6/2(49). – 2011. – С. 211-215.

14. Карпенко І. В. Удосконалення механізму фінансового забезпечення екологоорієнтованого регіонального розвитку / І. В. Карпенко // Ефективна економіка. – 2013. – № 11. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2519>
15. Жук В. М. Екологічні аспекти бухгалтерського обліку в агропромисловому виробництві / В. М. Жук // Агроекологічний журнал. – 2012. – № 2. – С. 18-23.
16. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державний комітет статистики України. – К., 2014. – 534 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_Ukr_.htm
17. Шебанін В. С. Трансформація земельних відносин і землекористування в Україні, В. С. Шебанін, О. В. Шебаніна, І. І. Черевен // Інституціональні засади трансформацій в аграрній сфері: Збірник матеріалів Тринадцятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчен. Економістів-аграрників, Київ, 20-21 черв. 2011 р. / Редкол.: П. Т. Саблук та ін. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2011. – С. 462-466.

Бужин А.А.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ: КОЭФФИЦИЕНТ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СБАЛАНСИРОВАННОСТИ ВНЕСЕНИЯ ОРГАНИЧЕСКИХ И МИНЕРАЛЬНЫХ УДОБРЕНИЙ

Аннотация

В статье, на основе показателей внесения органических и минеральных удобрений, приведен, разработанный автором вариант по определению коэффициента экологической сбалансированности внесения органических и минеральных удобрений. Используя статистические данные и разработанную автором методику, проведен анализ внесения минеральных и органических удобрений в области растениеводства в Украине. На базе этого проведено определение динамики коэффициентов экологической сбалансированности внесения органических и минеральных удобрений в течение 1990-2013 годов. Сделаны выводы о негативном отношении производителей продукции растениеводства к проблеме экономико-экологического сохранения почв.

Ключевые слова: экологическая безопасность, продукция растениеводства, органические удобрения, минеральные удобрения, коэффициент экологической сбалансированности.

Buzhyn A.A.

Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychny

ENVIRONMENTAL SAFETY: RATIO OF ECOLOGICAL BALANCE APPLICATION OF ORGANIC AND MINERAL FERTILIZERS

Summary

In this paper, based on indicators of organic and mineral fertilizers, is a developed version of the author, by definition, the coefficient of ecological balance of organic and mineral fertilizers. Using statistical data and methodology developed by the author, the analysis of the application of mineral and organic fertilizers in crop production in Ukraine. On the basis of this definition held dynamics of environmental factors balance of organic and mineral fertilizers during the 1990-2013 period. Conclusions about the negative attitude of the manufacturers of crop production to the problem of economic and environmental soil conservation

Keywords: Environmental security, crop production, organic fertilizers, chemical fertilizers, the coefficient of ecological balance.